

țarea la cer și, mai târziu, va trăi extazul Cincizecimii. Adormirea
cîntă apostolii, trupul îi este ridicat la cer de către însuși Fiul ei. Toți
acestea însă sînt evenimente. Deasupra tuturor este un fapt, și anume
că Fecioara Maria, deși mai presus de îngeri, rămîne solidară cu ho-
oamenii, și cu a noastră mîntuire. Potrivit uneia din cîntările Crăci-
nului, Nașterea Domnului a fost întîmpinată de fiecare cu câte ceva, o
o mîrturie a participării la vrerea lui Dumnezeu; îngerii au trimbat
cîntări, ceul a pogorît steaua, magii au adus daruri, păstorii au venit
cu închinarea, pămîntul a oferit peștera, iar noi, oamenii, am dat-o
Fecioara Maria. Omenirea devine astfel născătoarea Născătoarei
Dumnezeu, genealogiile capătă sens și adîncime, ele mărturisind, pe
o parte, implicarea dramatică a lui Iosif în smerenia Mariei, iar, pe
alta, implicarea apoteotică a neamului omenesc în actul întrupării. Maica
Domnului plutește singulară undeva, în spațiul cerului creștin, dar
același timp ea este și rămîne împreună cu noi, căci prin ea ne-am rostit
opțiunea pentru mîntuirea prin Iisus Hristos și tot prin ea nădăjdum
întru nepuțințele noastre. Poate că de aceea Maica Domnului ne și este
atît de dragă. În vreme ce pentru Domnul Hristos avem un dublu se-
ment, de iubire pentru Mîntuitor, dar și de teamă pentru Judecător, pen-
tru ea nu avem decît unul, cel de iubire, pentru aceea care ne nădădă
ne va judeca, ci pururea se roagă pentru noi. În numele nostru, Fecioara
Maria s-a rostit cîndva în fața lui Dumnezeu: *Fie!* În numele ei,
rîndu-ne, vom aștepta, prin rugăciune, o supremă rostire a lui Dum-
nezeu: *Fie!*

Arhim. BARTOLOMEU V. ANANIA

Conf. 3/1980

MAICA DOMNULUI ÎN PROLOGUL EVANGHELIEI DE LA LUCĂ

Pr. prof. D. STĂNILOAE

I. BUNAVEȘTIRE

a) Sînt două vești bune trimise făpturilor umane de Dumnezeu: una este cea bună a nașterii Fiului lui Dumnezeu ca om și vestea cea bună a învierii Lui. Pentru a le distinge, limba greacă folosește pentru cea dintîi cuvîntul *evangelismos*, iar pentru cea de a doua, *evangelion*. Limba română le distinge traducînd pe cel dintîi cu «Bunavestire», iar pe cel de al doilea lăsîndu-l netradus. Cei doi termeni grecești sînt înseamnă vestea bună a întrupării Fiului lui Dumnezeu ca om, o înșeșbită de înviere, dar conștituind baza învierii; a doua înseamnă învierea lui Hristos ca om, adică împlinirea scopului pentru care s-a înșeșbit întruparea Lui. Dacă n-ar fi fost întruparea, n-ar fi fost nici învierea; dacă n-ar fi fost învierea, întruparea Fiului lui Dumnezeu nu ar fi fost de scurtă durată și n-ar fi schimbat nimic în existența noastră. Prin amîndouă se împlinește un singur plan al lui Dumnezeu: înșeșnicirea omului într-o existență fericită, de strînsă unire cu Dumnezeu. Amîndouă pun în lumină valoarea veșnică a persoanei umane înșeșbită în veșnicie și mai fundamentală aspirație a omului: aceea de a duce o viață înșeșbită fericită. Dar cu toată legătura între cele două vești bune, este și o deosebire între vestirea întrupării Fiului lui Dumnezeu și a învierii Lui ca om. Ultima nu se deosebește de cea de-a doua numai prin calitatea de bază a celei de-a doua, ci și prin faptul că a fost vestită numai Fecioarei Maria de un înger, pînă cînd a fost vestită cea de a doua tuturor de către Apostoli, care s-au convins desigur ea împreună prin vederea lui Iisus Cel înviat. Iar prin aceasta s-a confirmat pentru cei ce au crezut și prima veste bună, comunicată numai Sfintei Fecioare și făcută cunoscută doar Dreptului Iosif și încă altorva persoane.

Dar planul înșeșnicirii omului, realizat prin întruparea Fiului lui Dumnezeu și prin învierea Lui ca om, a avut ca premiză crearea lui de către Dumnezeu. Dacă n-ar fi fost creat omul, nu s-ar fi făcut nici Fiul lui Dumnezeu Om. Prin întruparea Fiului lui Dumnezeu ca Om se arată pentru ce a fost creat omul. Părinții bisericești spuneau: «Fiul lui Dumnezeu s-a făcut Om ca să facă pe om Dumnezeu după har». În aceasta se implică însă adagiul: «Dumnezeu a făcut pe om, ca să facă și pe Fiul Său Om, în vederea îndumnezeirii lui». Desigur, teologii discută problema dacă Dumnezeu s-ar fi întrupat, în cazul că omul n-ar

fi căzut în păcat. Se poate spune însă că dacă în această eventualitate Fiul lui Dumnezeu nu s-ar fi întrupat, omul ar fi înaintat așa de mult în unirea cu El prin întregirea ființei sale, alcătuită din suflet și trup încât Fiul lui Dumnezeu ar fi devenit în oarecare fel purtătorul ei ipostasul ei fundamental. Iubirea lui Dumnezeu față de om, arătată în faptul că nu l-a creat din vreo necesitate lăuntrică, era firesc să meargă pînă la capăt, adică pînă la unirea maximă a omului creat cu Sine.

b) Dar faptul că treapta la care a fost ridicat omul prin întruparea Fiului lui Dumnezeu este o treaptă superioară celei în care a fost așezat prin creație, se arată și în deosebirea modului în care se produce creația omului la început și a modului în care se constituie acum ca Om noul Adam, pentru a ridica pe om la deplina unire cu Dumnezeu. Pe primul Adam, Dumnezeu l-a creat fără să-l întreb. El nu e produsul voinței sale libere, deși e înzestrat cu libertate. La rîndul ei Eva e scoasă din Adam fără să fie întrebat nici el, nici ea.

Al doilea Adam vine la existență cu voia Celui ce acceptă să se facă Om. El e produsul libertății Sale. El nu se pomenește fără voia Sa Om. Dar Nicolae Cabasila observă că dacă la crearea primului Adam, Tatăl se sfătuește cu Fiul și cu Duhul Sfînt, venirea la existență a Fiului lui Dumnezeu ca om are loc după obținerea consimțămîntului cu totul liber al Sfintei Fecioare. Cel ce se naște din ea nu vine la existență printr-un proces natural, inițiat de un act din care nu lipsește pasiunea ce îngusfează libertatea, ci cu totul liber. Iar cea căre-i naște nu e folosită nici ea ca mijloc al venirii Lui la existență ca Om, fără voia ei. Se întîlnesc două libertăți: a lui Dumnezeu și a ființurii care se ridică din păcatul ce o robește. Nicolae Cabasila spune: «Lucrul și mai uimitor este acesta: Dumnezeu nici n-a înștiințat de mai înainte pe Adam, nici nu l-a înduplecat să-și dea coasta, din care avea să se zidească Eva, ci lipsindu-l de simțire, i-a răpit mădularul. Dar procedînd la zidirea noului Adam, a înștiințat-o mai înainte pe Fecioara și a așteptat credința și învoirea ei. Pentru crearea lui Adam iarăși se sfătuește cu Unul-Născut Fiul Său, zicînd: «Să facem pe om». Când însă a trebuit să aducă în lume pe Întîiul Născut (cum zice sfîntul apostol Pavel — Efes. I, 6) — «pe Însuși Sfetnicul Cel minunat — și să zidească pe al doilea Adam, la care pînă la implinirea hotărîrii Sale pe Fecioara și această mare hotărîre — cum zice Isaia (IX, 6) — a aprobat-o Fecioara, și astfel întruparea Cuvîntului a fost nu numai opera Tatălui, Care a binevoit să se implicească, și a Puterii Lui care a venit în lume, și a Duhului Care a umbrat pe Fecioara, ci și a voinței și a credinței Fecioarei. Căci precum fără Aceia nu s-ar fi putut împlini acest sfat, tot așa, dacă n-ar fi adus Precurata voia și credința ei, ar fi fost cu neputință să se aducă la îndeplinire acel sfat».

«Pentru că, așa cum Acela a fost zămislit, pentru că a voit, așa și aceea trebuia să-l zămislească și să devină Maică a Lui nu în mod silit, ci cu libertatea voinței ei. Pentru că trebuia să contribuie la iconomia mîntuirii nu numai ca o unealtă mișcată de altcineva, de care

face uz fără voia ei, ci — lucru cu mult mai important — să se ere ea însăși pe sine și să se facă împreună-lucrătoare a lui Dumnezeu în pronia Lui pentru neamul omenesc. Apoi, deoarece Mîntuitorul a fost Om și fiu al omului nu numai pentru că avea un trup, ci și pentru că a avut și suflet și minte și voință și tot ce e omenesc, era trebuință să albească și o Maică desăvîrșită, care să slujească nașterii lui nu numai cu firea trupului, ci și cu mintea și cu voința și cu toate cele ce le avea; să fie Maică și după trup și după suflet, să aducă la existența neagrăită Omul întreg»¹.

Astfel a depins de cuvîntul Sfintei Fecioare: «Iată roaba Domnului; fie mie după cuvîntul Tău», ca Fiul lui Dumnezeu să se facă Om, și iubirea lui Dumnezeu față de oameni, să meargă pînă la capăt, ca anul mării pentru care Dumnezeu a creat această ființă minunată, dar este omul, să-și capete împlinirea. A depins de cuvîntul Fecioarei, pentru că depinde de acceptarea liberă a omului mîntuirea lui.

Dar s-ar putea spune: oare a fost un lucru așa de mare ca Sfînta Fecioară să se invoiască a se face Maica Fiului lui Dumnezeu, cînd aproape fiecare femeie dorește să aibă un copil sau mai mulți copii?

Dar învoirea Maicii Domnului e cu totul deosebită de învoirea celorlalte femei. Cuvîntul ei nu reprezintă o simplă învoire, ci e doborînda unei credințe cum n-a mai avut cineva dintre oameni, pe cînd învoirea celorlalte femei se datorește și mișcării poftii trupești, care cărește libertatea.

A fost mai ușor chiar pentru apostoli să creadă că Hristos a înțeles și să propovăduiască această veste bună în toată lumea cu preșcolarii lor, odată ce L-au văzut alieva înviaț, după ce au știut că murit. A fost ușor pentru toate generațiile de creștini și e ușor și pentru noi să credem în învoirea lui Hristos, avînd mărturia apostolilor care și-au dat viața vestind-o întemeiați pe vederea învățătorului lor înviaț.

Dar Maica Domnului, fără să se întemeieze pe faptul experiat al

zămislirii Lui în ea, a crezut pe baza unei simple făgăduințe prealabile

că se va petrece cu ea acest fapt care depășește legea firii și nu s-a

mai petrecut niciodată cu o fecioară. A crezut posibil, imposibilul. Și

prin aceasta l-a făcut posibil».

Nu o învoire obișnuită a dat Fiului lui Dumnezeu putința să se

facă Om, să unească firea omenescă cu firea Sa dumnezeiască, ci o

credință cum n-a mai fost alta, manifestată de o persoană feminină

purtaătoare a firii omenesci — căci din trupul femeii se formează un

alt om — în El. Credința în cineva, ca încredere în el, înseamnă o unire

spirituală cu acela. Credința totală a Sfintei Fecioare în vestirea dată

de Fiul lui Dumnezeu prin inger, a însemnat o unire spirituală cu

El, cum n-a fost și nu mai poate fi alta, căci nimeni n-a mai fost pus

1. Nicolae Cabasila, *Cuvînt la Buna Vestire*, în vol. *Νικόλαου Καβσιλά, Θεολογίας*,

publicat de P. Neillas, Atena, 1968, p. 132-137.

2. P. Neillas, *op. cit.*, p. 122, nota 6 și p. 134, nota 28. Filozoful grec vorbește de

puterea omului de a face chiar imposibilul, posibil.

și nu va mai fi pus într-o astfel de situație. Credința ei a fost biruitoare spiritului asupra legilor naturii, cum n-a mai fost alta și prin aceeași cea mai mare libertate față de ele. În acest sens se poate spune că Dumnezeu, Care are suprema libertate și putere asupra legilor, s-a înfrânt cu cea mai mare libertate atinsă de om asupra acelorași legi. Iar întrucât libertatea omului — libertate ce ține de spirit — nu poate avea originea decât în libertatea lui Dumnezeu, Spiritul suprem și Atotputernic, în Sfânta Fecioară s-a realizat, prin libertatea spiritului uman actuală la culme, cea mai deplină unire spirituală cu Dumnezeu.

Mai trebuie însă menționat că la această culminantă actualizare a libertății și deci a puterii spiritului din ea, a ajuns prin viețuirea ei eliberată de ispitele înrobitoare ale păcatelor. Iar în aceasta s-a bucurat și de ajutorul sau de harul lui Dumnezeu. Ea era unită cu Dumnezeu printr-o rugăciune neîncetată, prin care se depășea, ridicându-se la Dumnezeu. Sfântul Efreim Sirul declară că vestea bună a fost un răspuns la rugăciunea ei. Darul lui Dumnezeu provoacă rugăciunea de mulțumire și de laudă către Dumnezeu, iar rugăciunea aduce un șir mai mare dar; și acesta o și mai sporită rugăciune. Sfântul Efreim Sirul cîntă într-unul din imnele sale: «Ce făcea Curata în timpul cînd Gavriil a zburat jos la ea? El i-a apărut ei în rugăciune, căci în Daniil a văzut pe Gavriil în rugăciune (Daniil IX, 21). Se cuvine ca rugăciunea și rudenia ei — vestea cea bună (Bunavestire) — să se bucore una de alta, ca Maria și Elisabeta, ruda ei»³.

De aceea îngerul Gavriil o salută la început cu cuvintele: «Bucură-te, ceea ce ești plină de har. Domnul este cu tine!». Ambele caracterizări arată unirea ei cu Dumnezeu. Cuvîntul grecesc «*εὐχαριστήριον*» (tradus în românește prin: «ceea ce ești plină de har»), o arată ca strălucitoare, înfrumusețată în întregime de har, ridicată la o stare harică, mai presus de fire; învăluită, străbătută de prezența lucrătoare a lui Dumnezeu. E ceea ce spune și cuvîntul: «Domnul este cu tine!». Nici unei femei nu i s-au mai dat asemenea caracterizări.

Dar cea mai mare înălțime spirituală coincide cu cea mai mare smerenie. Sfânta Fecioară e cuprinsă de tulburare la auzul acestor laude. Nu cumva reprezentă ele o ispită ce voiesc să o ducă la mîndrie? Iar cînd îngerul îi spune să nu se teamă și-i arată că a fost aleasă ca Născătoare a Fiului lui Dumnezeu, că va primi un și mai mare har de la Dumnezeu, un har cum n-a mai primit nici o făptură omenească feminină, pentru că va zămisi și va naște pe Fiul Celui Prea Înalt, Care va fi avea o împărăție fără sfîrșit, Sfînta Fecioară unită cu Dumnezeu cumpea n-a mai fost unită nici o ființă omenească, nu se îndoieste de această dar voiește să știe numai cum va putea să se înfăptuiască aceasta, deoarece ea nu știe de bărbat. Întrucît nu i se spusese nimic de timpul cînd se va înțimpla aceasta, deci putea să se întîmple într-un viitor oarecare declarînd: «Cum va fi aceasta, deoarece eu nu știu de bărbat?», ea arată că e hotărîtă ca să nu știe de bărbat niciodată. Nicolae Cabasila

3. Vezi op. cit., la o motă ulterioară, p. 25.

ne: «Cum va fi aceasta?», întreabă ea. E lege a firii să nu poată ză- și cele ce și-au ales viața de feciorie... Eu, fără îndoială, sint gata — mine ea — pentru primirea lui Dumnezeu... Dar spune-mi, oare se va face firea și în ce chip?». Dar îndată ce îngerul îi comunică modul mislirii minunate spunînd: «Duhul Sfînt va coborî peste tine și pute- Celui Prea Înalt te va umbri» și i-a explicat toate, Fecioara nu s-a și îndoit de vestirea îngerului..., ci a primit slujirea ce i s-a cerut»⁴. Faptul că se declară gata să împlinească această slujire după ce i se comunică modul minunat cum se va înfăptui, arată că întrebarea ei n-a și o întrebare din îndoială, căci o astfel de îndoială ar fi crescut în ea mai mult după ce i s-a comunicat modul cu totul suprafiresc cum va și misli și va naște.

Întrebarea ei a fost numai din dorința de a cunoaște modul minunat acestei lucrări a lui Dumnezeu-Cuvîntul. Răspunsul ei: «Iată roaba omului. Fie mie după cuvîntul Tău», arată încrederea ei nu numai în faptul că din ea se naște Fiul Celui Preaînalt, ci și în faptul minunat cum se va săvîrși.

Ea primește să fie Maică, deși era hotărîtă să rămîină fecioară. Primește să fie Maică, cu riscul de a nu mai părea oamenilor fecioară, pînă cînd se vor convinge, măcar unii din ei, prin învierea Lui, că El e cu nevărat Fiul lui Dumnezeu, deci că s-a născut din ea pe cale mai presus de fire, păzindu-i fecioria.

Ea primește să fie Maică pentru că în conștiința ei știe că rămîne și fecioară și de pe altă parte are încredere că Dumnezeu va avea grijă și bătrînul Iosif pe care ea și-l luase, ca viitor soț, pentru ca să-i ocrotească fecioria, să afle că ea, cu toate că se va arăta purtînd în pîntece născînd un Fiu, e totuși Fecioară. De asemenea va avea grijă ca alte persoane să-și dea seama că Cel ce se va naște sau s-a născut din ea, Fiul lui Dumnezeu, Care-i cruțat sau i-a cruțat fecioria (Elisabeta, ma- Dreptul Simeon, proorocea Ana etc.).

Ea primește ceea ce-i cere Dumnezeu cu o încredere totală, dar și o smerenie care o face să se supună fără cîlîntire voii Domnului. c) În aceeași clipă în care ea declară că se încrede cu desăvîrșire minunea ce se va săvîrși cu ea, Fiul lui Dumnezeu se și sălășluiește ea zămislindu-se ca Om. Cuvîntul ipostatic suprem, izvorul cuvîntor ipostatice și neipostatice create, ia loc prin cuvîntul îngerului în pîntecele ei cu atît mai mult cu cît cuvîntul îngerului era netrupesc, spiritual, avînd în el o putere din care nu era absentă însăși puterea Cuvîntului Dumnezeuiesc, sau Insuși Cuvîntul Dumnezeuiesc. Odată cu mărturierea încrederii în puterea Fiului lui Dumnezeu de a săvîrși zămislirea înunată în ea, ea trăiește și experiența începutului minunii. Sfîntul Sirul spune: «Maria a intuit cu urechea pe Cel nevăzut, Care a venit prin glasul îngerului. Puterea Care s-a sălășluit spre întrupare, a făcut în pîntecele ei rod al trupului»⁵. Iar în Acaftistul Maicii Dom-

4. Op. cit., p. 143.

5. Ephräm der Syrer, *Lobgesang an der Wüste*, Lambertus-Verlag, Freiburg im Breisgau, 1967, colecția Sophia, Band 7, p. 65. Din imnele Nașterii.

nului, icosul 1, se spune: «Ingerul cel mai întistător din cer a fost trimis să zică Născătoarei de Dumnezeu: Bucură-te! Și împreună cu glasul cel netrupesc, văzându-te pe Tine, Doamne, întrupat, s-a spălmântat. Sau: «In Maria și-a luat locuință Lumina ca în ochi, și a curățit duhul ei, și a limpezit gândirea, a sfințit simțirea ei și a înălțat fecioria ei.» «Căci ochiul se face curat când se unește cu soarele și învinge prin arma lui și se face limpede prin lumina lui și iradiază prin strălucirea lui și împodobit prin frumusețea lui»⁷.

Am fost obișnuiți să vedem numai ceea ce a dat Fecioara Domnului prin alcătuirea trupului Lui din trupul ei și prin formarea sufletului și minții Lui omeneste din sufletul și mintea ei, — lucru pe care am văzut că îl accentuează și Nicolae Cabasila. Am fost obișnuiți să cugetăm în unirea dintre Pruncul Iisus, ce creștea în pînțele Maicii și Maica ce comunica singele și viața ei, prin cordoanel ce făcea din cei doi o unitate duală. Dar am fost mai puțin obișnuiți să vedem ce a dat prezența de Lumină și de puritate a Ipostasului Cuvîntului, trupului și sufletului. Înțelegerii Fecioarei, în timpul cît se afla în această unire cu ea, în pînțele ei. Primind El singele și sufletul din ea și încadrîndu-le în Ipostasul Său dumnezeiesc, nu exercita nici o înrîurire asupra lor? Și de unde începea și unde se oprea această înrîurire pe calea pe care treceau ei în El? Nu trebuia să devină sub înrîurirea Ipostasului Dumnezeiesc atotcurată cea care devenea Maica Acestui Ipostas Atotcurat Care devenea Om, comunicîndu-I din ea o fire atotcurată? A coborît Duhul Sfînt în ea, fără să-i dea, odată cu puterea de a naște pe Cuvîntul dumnezeiesc, în mod mai presus de fire, și sfințenia?

Sfîntul Efreem Sirul — «chitara Duhului Sfînt» — poate cel mai mare poet al creștinătății primelor secole, cîntă: «Într-o clipă roaba a devenit fiică a împăratului, prin Tine, Fiul împăratului. Iată cea prea umilă ajuns din pricina Ta, o, Fiul lui David, în casa lui David; fiica pămîntului a ajuns în cer (în cerul curăției, n.n.) prin Cel ceresc»⁸.

Într-un fel făcînd din pînțele de din caracterele Sale, prin Duhul Său cel Sfînt, Maicii ce-L poartă în pînțele; chipul Lui se reflectă pe fața ei. «Tu ai împodobit — zice sfîntul Efreem Sirul — pe Maica Ta cu toate căci Tu ești frumusețea Maicii Tale»⁹. Orice maică nu poartă numai copilul în sine, ci o poartă sau o conduce și el în simțirile și mișcările Sfîntului Efreem Sirul: «Mă purta Copilul, pe care îl purtam eu», a grațiat Maria. Și-a aplecat aripile și m-a luat și m-a așezat pe mișcarea lor plătitoare și a zburat sus în aer și mi-a spus: «Înălțimea și adîncul vocii ale Fiului Tău»¹⁰.

Un mister mai mare decît toate se săvîrșește în trupul ei. Nu se resimte ea de acest mister în lucrare? Dumnezeu își alcătuia din singele ei un trup, din sufletul ei un suflet, și singele și sufletul ei nu se resimteau de acest fapt?

6. *Ibidem, ibidem.*7. *Ibidem, ibidem.*8. *Ibidem, p. 14.*9. *Ibidem, p. 39.*

Fecioria inseamnă o negrăită delicatețe. Calitatea de maică aduce ei o altă delicatețe, dar desființînd delicatețea fecioriei. Maica Domnului a desăvîrșit, a completat delicatețea și jertfa de sine a fecioriei, delicatețea și cu jertfa de sine a simțirii de maică și încă de Maică a Atotcurat și Atotdelicat, Care s-a jertfit total pe Sine. Misterul ei însă gradul culminant prin înbinarea celor două forme superioare ale delicateții și jertfirii de sine, în gradul culminant cum nu pot fi înfîlțite nici o altă ființă feminină și nu pot fi la celelalte femei niciodată înfîlțite. Amîndouă sînt în același timp o continuă, eroică jertfire de sine. Fecioria singură nu e niciodată o totală jertfă de sine, nici maternitatea. Maternitatea fără feciorie mai are și clipe de gustare egoistă a ferii. La Maica Domnului avem misterul sfințeniei culminante. Dacă plia iradiere a unei vieți sfinte își aduce ceva din ea, cum n-ar fi simțit pe ea în mod desăvîrșit «Sfîntul Sfinților», sălășluit în trupul ei, ca și în alți oameni altul, săvîrșind o comunicare desăvîrșită între El și ea?

Tot Sfîntul Efreem Sirul cîntă: «Nimeni nu știe cum trebuie să numesc pe Maica Ta, Doamne, s-o numesc «Fecioară»? Dar Copilul ei de față. «Căsătorită»? Dar nimeni n-a cunoscut-o pe ea. Dacă deci ea Ta este de neînțeles, cine Te va cuprinde pe Tine?»¹¹. Dumnezeu-Cuvîntul, Cel ce-și alcătuia prin lucrarea Duhului Sfînt și sufletul în ființa Maicii Sale, nu era pasiv în ea. Dacă nu e cu un pasiv nici pruncul obișnuit, căci se naște o persoană, — nu e personală —, cu atât mai puțin putea fi pasiv Cel ce alcătuia-o fire impersonală —, cu atât mai puțin putea fi susținător unității din ea ca Om, era Ipostasul Atoatefăcător și susținător unității Sfînt. Sfîntul Efreem zice: «În vreme ce se alcătuia trupul Lui prin Maicii Sale, puterea Lui (dumnezeiască) articula toate mădulele Sale». Sau: «Nu era nelucrătoare puterea lui dumnezeiască în trupul Maicii»¹². Căci îi spusese ingerul: «Duhul Sfînt va coborî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbrî».

Dar nici Maria nu era pasivă. Ea continua să se roage și mai concentrată și să se dăruiască și mai desăvîrșit. El se dădea ei și primea de la ea viceversa: «Ce minunat este Dăruitorul, Care i-a dat ei ca ea să poartă dăruul Lui. Numai de la El putea ea primi și El nu voia să primească decît de la ea. Lăudat fîe Cel ce a dat și a primit»¹³. Aceasta se înplă într-o mai mică măsură și cu toți cei ce cred în El. Dar ei pot să se dăruiească și să se dăruiească Lui singele și sufletul ei. «De la Maicii Sale puterea să-I dăruiască Lui singele și sufletul ei. «De la cer oamenii, ca să-ți dea Tine». «Te rog, dă-mi mie, ca să-ți jertfesc Tine! Îți dau din ale Tale, dacă voiești să-mi dăruiești. Numai din partea aceasta, Doamne, am primit, ca să-ți jertfesc Tine». «Săracă harfa mea. Darul Tău să cînte pe coardele ei! Îmbogățește pe ele cu cîntări ale laudei Tale, ca și eu să-ți aduc Tine din harfa mea cu vînturilor mele! Voiesc să-ți cînt Tine lauda Ta»¹⁴.

11. *Ibidem, p. 37.*12. *Ibidem, op. cit., p. 32.*13. *Ibidem, din amnele despre Eliserică, op. cit., p. 61.*14. *Ibidem, din amnele despre Eliserică, op. cit., p. 61—62.*

N-a îmbogătit Cuvîntul lui Dumnezeu în trupul Fecioarei simțirea ca să-I cînte Lui în duh de rugăciune, ca să aibă pe Duhul Sfînt rugîndu-se în ea? În cine nu lucrează cuvîntul cuiva? Căci prin cuvînt intră în el duhul și puterea persoanei cuvîntătoare. Cu cît mai mult n-a intrat în Fecioara Cuvîntul Ipostatic, izvorul personal al tuturor cuvîntelor? «Tăcut era El ca Prunc fără glas și totodată dădea poruncile Sale tuturor făpturilor». «Și în vreme ce locuia El în sinul Maicii Sale, locuia în sinul Lui toate făpturile»¹⁵.

Refuzul efectelor sfințitoare ale puterii lui Hristos și ale Duhului Său cel Sfînt asupra Fecioarei se întemeiază pe refuzul protestant de a recunoaște vreo lucrare a lui Dumnezeu în general și a lui Dumnezeu Cel intrupat în special, asupra omului în deosebire. Dar acest refuz e contrarecunoașterii puterii lui Dumnezeu asupra noastră și e conștient conceptul despre un Dumnezeu neputincios, lipsit de iubire de oameni, sau conceptii despre omul incapabil să se resimtă de lucrarea lui Dumnezeu ceea ce pune la urmă sub semnul îndoielii însăși puterea sau iubirea lui Dumnezeu în actual Său creator. Avînd în vedere efectul lucrării Ipostaticului divin unit cu Duhul Sfînt în sinul Maicii Domnului, Sfîntul Efrem Sirul poate afirma că El lumina din trupul ei, cum lumina din rîul Iordanului și pe vrîful Taborului. «În sinul curat al rîului învăță să cunoască pe fiica omului, care a zămislit fără bărbet și a născut fără sămînță «Lumina în rîu; strălucirea în mormînt. El strălucire pe munte; lumina în trupul Maicii»¹⁶. Strălucirea la înviere; lumina la înălțarea la cer».

Dacă din ochiul omului curat se răspîndește lumina, iar din al celui plin de gânduri urite se răspîndește întunericul, și dacă în ochii oricărei mame se reflectă lumina din ochii pe cale de formare ai copilului din pîntecele ei, cu atât mai mult nu se reflecta în ochii Mariei Lumina lumii Lumina Celui Atotbun? «E clar că Maria este țarina roditoare a Soarelui lui, căci din ea se răspîndește Soarele peste lume și peste locuitorii lumina care se întunecase prin Eva, din care au rodit toate relele». Celé două sînt asemenea, în simbolica lor, unui trup în care un ochi orb și întunecat, celălalt, dimpotrivă, limpede și luminos, luminează toate. «Privește lumea! În ea sînt articulați doi ochi: Eva a fost ochiul stîng, orb. Ochiul drept, care luminează, este Maria». «Și prin ochiul care s-a întunecat, s-a întunecat toată lumea». «Dar cînd lumea s-a luminat prin ochiul și prin lumina cerească, Care și-a luat locuința în sinul ochiului, oamenii au aflat iarăși unitatea»¹⁷.

2. SALUTAREA ELISABETEI

După Dreptul Iosif, cea dintîi ființă omenească care înțelege, luminată de Duhul Sfînt, marea taină ce se petrecea cu Maria, a fost Elisabeta, care purta în a șasea lună pe Ioan Botezătorul. Pruncul acesta

nuși a sălțat în pîntecele Elisabetei cînd a auzit glasul Mariei. Căci el a sălțat în glasul Sfintei Fecioare rezonanța Celui al cărui glas omenească avea să semene cu glasul ei. «Lăudat să fie Cel ce cu limba noastră în glasul luat din Maria, n.r.) a lămurit tainele Sale»¹⁸. Dar în glasul Mariei a simțit și Elisabeta glasul virtual al Cuvîntului dumnezeiesc. «Și glas puternic a strigat și a zis: «Binecuvîntată ești tu între femei și binecuvîntat este rodul pîntecelei tău. Și de unde mie aceasta, ca să vie Maica Domnului meu la mine?». Cu acest cuvînt de «Maica Domnului» numeste Biserica Ortodoxă pînă astăzi pe Sfînta Fecioară.

Dacă recunoșc pe cineva ca «Domn al meu», nu voi cînsti și pe Maica Lui? Dacă acest «Domn» este «Domnul domniilor» (I Tim. V, 15), înțelesul este că Cel nemuritor, nu o voi cînsti pe Maica Lui cu o înțeles mai mare decît pe oricine care îi este apropiat lui Hristos, mai mult decît pe apostoli, mai mult decît pe îngeri? Maica împăratului nu numai și ea împărăteasă? Însăși expresia: «De unde mie aceasta, ca via Maica Domnului la mine?», arată cît de mare o consideră Elisabeta, bătrîna maică a proorocului Ioan Botezătorul, pe tînăra Maică a lui Hristos. «Și fericită este aceea, care a crezut că se vor împlini întocmai cele spuse ei de la Domnul». Fericită este pentru încrederea ei că se va împlini cu ea o taină mai mare decît toate tainele, înainte de a fi avut o vază despre împlinirea ei. Va fi fericită pentru că a făcut plăcere Dumnezeu cu această încredere mai mare decît a oricărui alt om cuvîntul lui Dumnezeu. Fericită că prin aceasta s-a învrednicit de a intra în legătură cea mai intimă cu sine pe Fiul lui Dumnezeu. Fericită, pentru tot ce a lucrat Dumnezeu în ea în timpul purtării Lui în pîntecele și va lucra în veșnicie pentru suprema intimitate pe care a avut-o și va avea o ființă umană cu Fiul ei și Dumnezeu. Urmind Elisabetei pînă la sfîrșit, Biserica Ortodoxă îi cîntă Sfintei Fecioare: «Cuvine-se cu adevărat te ferim pe tine, Născătoare de Dumnezeu».

3. CÎNTAREA MAICII DOMNULUI

Și Maica Domnului răspunde acestor cuvinte ale Elisabetei cu vesela ei cîntare, în care smerenia se împletește cu mulțumirea adusă lui Dumnezeu pentru neagrăta cinste cu care a încununat-o. Ea începe prin a mărima pe Dumnezeu pentru bucuria ce i-a făcut alegînd-o pe ea, roabă smerită, pentru a sluji tainei minunate a intrupării Lui, care-i aduce minere în primul rînd ei, dar și fericirea din partea tuturor neamurilor. Mărește suflele al meu pe Domnul și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mîntuitorul meu. Că a căutat spre smerenia rabei Sale. Că iată acum mă vor fericii toate nemurile». Nu ugeta Fecioara că se vor fericii și minții care să poată pune între Maică și Fiu un zid atît de mare, încît nu vadă slava Lui răsfîrîndu-se asupra ei. Orice om cu inimă adevărată ține la cinstirea mamei lui, mai mult chiar decît la cinstirea sa. nimeni nu socotește că cînstiște pe cineva cu adevărat, disprețuindu-i mama.

15. Idem, din imnele Nașterii, op. cit., p. 32.

16. Despre Sfîntul Efrem, referitor la Hristos, ca lumină în Maria și în forța a se vedea la Seb Brock în «Eastern Churches Review», VII, 2, 1975, p. 137—144.

17. Idem, op. cit., din imnele Bisericii, p. 66.

18. Idem, ibidem. 19. Idem, op. cit., p. 67, din imnele Bisericii.

20. Idem, op. cit., p. 28, din imnele Nașterii.

Și Sfânta Fecioară continuă: «Că mi-a făcut mie lucruri mari puternic. Și Sfânt este numele Lui». Cele mai mari lucruri le-a făcut le-a dăruit ei. A făcut-o Maică a Lui, cu puterea Lui. Și a făcut-o să zămisească păstrându-i fecioria. A făcut-o din roabă, împărăteasă unit cu ea mai mult decât cu Serafimii și cu Heruvimii. Iar prin toate acestea a umplut-o de sfințenie, căci Sfânt este și El. Și apoi arată urmările minunatei Lui întrupări prin mijlocirea ei: a risipit pe cei mândri răsturnat pe cei puternici și a ales pe cei smeriți. A umplut de bunăveșnicie pe cei flămânzi și i-a alungat de la sine deșerți pe cei bogăți. Și-a împlinit făgăduințele Sale date lui Avraam, sau planul minunat Sale. A pus în lumină adevăratele valori și le-a demascat pe cele mincinoase.

4. PRUNCUL DUMNEZEESC

ALĂPTAT ȘI PURTAT ÎN BRAȚE DE MAICA SA

Unirea dintre Maica Domnului și Fiul ei dumnezeiesc, Care și alcătuit trup și suflet din trupul și sufletul ei, durează însă și după nașterea Lui și după tăierea cordonului care-i ținea oarecum ca două ipostasuri într-o ființă. Iconografia ortodoxă tradițională nu înfățișează niciodată pe Maica Domnului singură, ci totdeauna cu Fiul ei în brațe, fiind de momentul nașterii, al răstignirii, al adormirii, al rugăciunii către El starea de slavă. Dar, precum se vede și în aceste cazuri, totdeauna lângă El.

Sfântul Eftrem Sirul vorbește mult în imnele sale de alăptarea și Hristos de către Maica Lui, adică de continuarea Lui de a-și întări trupul de Prunc, sorbind laptele pregătit în trupul ei. Gîngășia ei de Maică și respectul ei nemărginit față de Dumnezeu ei, continuă aceeași îmbinare. Iar Pruncul care se strînge la pieptul ei cu dragostea ce-o are orice copil față de mamă, își întinde privirea bucurăoasă spre toți cei ce-L privesc. Privind cu mîngiere la Maica Sa care arată ochii ei presimțirea răstignirii ce-L așteaptă — ca în icoana de la Vădimir — El nu este ieșit cu totul din ființa ei, deși privește cu iubire toți oamenii. A fost în ea și în afară de ea, cînd îl purta în pîntece este afară de ea și în ea, după ce s-a născut. O spune Sfântul Eftrem Sirul: «Cînd locuiai în mine, mărirea Ta locuia în mine și afară de mine. După ce Te-am născut în chip văzut, puterea Ta nevăzută n-a ieșit din mine. În vreme ce văd chipul Tău din afară, care stă înaintea ochilor mei, chipul Tău nevăzut a luat formă în duhul meu»²¹. Sau: «Cine văzut vreodată un prunc (mic) care se bucură cu veselie de cei ce se bucură? De la sînul (Maicii) se întinde pînă la cei mai de departe»²². Privește la toți, întînde bucuria tuturor, dar de la sînul Maicii, din brațele ei, prin trupul, prin sufletul și prin ochii pe care i-a primit de la ea prin bucuria ei, care e efectul prezenței Lui în ea.

21. *Idem*, *op. cit.*, p. 39, din imnele Nașterii.

22. *Idem*, *op. cit.*, p. 38, din imnele Nașterii.

Maica Domnului, conștientă de taina cea mare, e uimită că hrănește laptele ei pe Cel ce-i hrănește pe toți, deci și pe ea. E cea dintîi care începe această conștiință și singura care îl hrănește cu laptele trupului ei. Ce trebuie să-ți deschid eu izvorul laptelui Ție, o, Izvorule? De ce mie să-ți dau eu hrană, Ție Celui ce hrănești toate de la masa Ta?»²³. Maica Cel Preaînalt și, bea laptele Mariei, în vreme ce toate făpturile din bogăția Lui»²⁴.

Nu s-au sfințit sîinii din care a supt Cel Atotsfînt? Nu s-au sfințit brațele care priveau la Cel ce sugă din sîinii ei? Nu s-a sfințit prinosul lapte care rămînea în sîinii ei, odată cu trupul din care se forma El? A nu socoti pe Maica Celui Atotsfînt, sfință, a nu cinsti pe cea pe care o cinstește ca pe Maica Sa cel de la Care vine toată cinstirea, pe care o înconjoară El cu slava cea mai mare și cu supracinstirea înseamnă a jigni nu numai pe Fiul lui Dumnezeu Care s-a făcut om, ci și cele mai fundamentale sentimente omenești.

23. *Idem*, *op. cit.*, p. 34, din imnele Nașterii.

24. *Idem*, *op. cit.*, p. 31, din imnele Nașterii.